

КУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розглядаючи явище культури інформаційного суспільства, автор звернувся до аналізу тих загальнокультурних основ, тих соціальних меж, в яких відбувається процес становлення "нового культурного ландшафту", який адекватно відбиває "новоцивілізаційний менталітет".

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформатизація, кіберпростір, культура, ціннісні орієнтири, коеволуція, новоцивілізаційний менталітет.

Торкаючись питання ціннісних детермінант розвитку сучасного інформаційного суспільства, слід, як нам видається, насамперед визначити, яких конкретних форм набуває культура саме в інформаційному суспільстві.

Складно заперечувати те, що на початку третього тисячоліття культура і людська духовність увійшли в конфлікт з технологізацією життя. Розвиток науково-технічного прогресу як об'єктивний історичний процес, визначається потребами суспільного виробництва, загальними та специфічними соціальними законами, а також іманентними законами розвитку власне науки і виробництва, характеризується багатогранністю і системністю свого прояву і впливу на культуру суспільства.

Культурний вимір інформаційного суспільства – доволі складна справа. З огляду на всепроникливий вияв культури, яка присутня в усіх без винятку сферах суспільного життя, правомірно розглядати культуру як інформаційний аспект суспільного життя, як соціально значущу інформацію, що регулює це життя, організовує його. Ця інформація, яка за своїм змістом репрезентує сукупний історично змінний соціальний досвід, частково може усвідомлюватися людьми, частково функціонує як соціальне несвідоме.

Розглядаючи зміст поняття "культура" під кутом зору конкретно-історичної парадигми, С. Цимбалюк вважає, що в інформаційному суспільстві її "доцільно розглядати як динамічний процес втілення в реальність напрацьованого людьми культурного потенціалу, а також породженого новими культурними феноменами у конкретній культурно-історичній ситуації" [10].

Почнемо з того, що суттєвою особливістю сучасних культурних процесів стає глобальне експоненціальне зростання масштабів використання нових інформаційних технологій. Інформатизація як форма вияву наукового прогресу конкретного історичного етапу розвитку культури переконливо демонструє необхідність свідомого управління цим процесом, багатомірного підходу до його дослідження, яке не може бути успішним, якщо воно не спирається як на методологічну основу, так і на теоретичне виявлення більш загальних і глибинних закономірностей функціону-

вання постіндустріального суспільства. Передача засобами культури людського досвіду від епохи до епохи, від покоління до покоління можлива тільки завдяки її закріпленню у знаковій та символічній формі. Наприклад, ця особливість культури зафіксована у творах постмодерністської філософії. "Значна частина культурних узагальнень останнього часу була зроблена на лінгвістичному матеріалі, який утворює знакове поле. Невід'ємним фрагментом філософії постмодернізму є дискурс – метод з'ясування соціально-культурної зумовленості мовних висловлювань (дискурс як мова, "занурена у життя)" [3].

Інформаційне суспільство характеризується також як "новий культурний ландшафт", який адекватно відбиває "новицивілізаційний менталітет". Його особливостями є те, що культурні явища віднині формуються і функціонують в умовах "відкритих систем", які, своєю чергою, тяжіють до культурного синтезу і конструювання на основі різномірних культурних "цитат". Характерною рисою новоявленого менталітету суспільства "третьої хвилі" є й те, що він рефлексує радикальну зміну ціннісних орієнтирів, асоціюється у багатьох дослідників з духовною кризою, втратою моральних критеріїв.

"Кінець аксіологічних орієнтирів" – так визначила сучасну ситуацію у сфері духовного життя Жаклін Рюс. Сучасна культура – це культура, яка прагне позбутися традицій... де ми спостерігаємо агонію ідеологій... що розхитала, як ще ніколи не бувало, всі свої поняття і, таким чином, постала перед порожнечою [7, с. 529].

Першою особливістю сучасного розуміння культури є те, що вона являє собою систему надбіологічних програм людської діяльності, поведінки та спілкування, систему, яка необхідною умовою відтворення та змін соціального життя в усіх його основних проявах. Культура всіма своїми складовими і проявами (культурними артефактами) акумулює, зберігає і транслює соціальний досвід людства. Генеровані культурою програми діяльності, поведінки та відносин людей виконують в житті суспільства роль, аналогічну спадковій інформації в складних біологічних організмах.

Сьогодні чимало дослідників прагнуть довести, що інформаційне, змістовне навантаження "зовнішнього світу" – космосу, всесвіту, природи – і "світу внутрішнього" – суспільства – близькі, що забезпечує їх певну однорідність, цілісність, здатність до самовідтворення.

Суспільне, або культурне середовище, в якому живе людина і яке вона сама утворює, настільки ж складне, має не менший порядок інформаційної міцності, ніж біотичне середовище, в якому живуть всі наші сусіди по планеті [8, с. 119]. В цьому глибинна сутність необхідності узгодженого розвитку цих "двох світів", на чому, власне, наголошує концепція коеволюції природи і суспільства, одним з авторів якої є М. В. Тимофєєв-Різовський.

Започаткований у біології принцип коеволюції поступово набуває статусу загальнонаукової категорії, активно застосовується в теорії інформації. "Ми настільки радикально змінили наше середовище, – наго-

лошував Н. Вінер, – що тепер для того, аби існувати в ньому, ми маємо змінити себе". Тобто принцип коеволюції виходить за межі забезпечення "комфортного" перебування людства в природі, не є даниною розумного, виваженого споживання її дарів. Коеволюція означає інформаційний механізм взаємозумовлених змін елементів, з яких складається єдина система "природа – суспільство – людство".

Концепція коеволюції – одна з численних матриць сучасного культурного виміру інформаційного суспільства. Щодо суспільства вона наголошує на синергетичному, інтерактивному, системно-цілісному характері його культури.

Якщо раніше сфера культури нерідко розглядалася як дещо автономне (у Д. Белла, зокрема, зустрічається принцип відокремленості, роз'єднаності "трюх" сфер – економіки, соціального життя, культури), то зараз вона сприймається як єдина реальність, в якій об'єктивне і суб'єктивне (практика та її теоретична рефлексія) переплетені, злиті в єдиному утворенні – "людському світі", створеному спільнотою культурному просторі свого життя.

Друга особливість сучасного розуміння культури полягає у з'ясуванні якісної відмінності між філософським і науковим розумінням феномену культури. В. Межуєв пояснює цю відмінність за допомогою образів "дзеркала" і "скла". Наука "як прозоре скло" прагне "об'єктивно точно" відобразити культурні факти такими, як вони є. А у "філософському дзеркалі" обов'язково відображається особистість культуролога, який суб'єктивно досліджує культурні реалії.

На відміну від наукового, у філософському відображенні дійсності, зазначає В. Межуєв, вона постає як світ, що утворюється відповідно до закону свободи, а не як об'єктивна природа [4]. Не вдаючись до оцінки правомірності інтерпретувати філософію як "дзеркало", зазначимо, що розуміння культури є одним із найбільш суб'єктивованих.

Саме така духовна ситуація – зміна світоглядних парадигм, девальвація культурних ідеалів, знецінення моральних чеснот (аномалія як "нова норма") – спричинила позиціювання іронії як форми життєво-поведінкового світовідношення. Іронія, за висловом Т. Бодуена, ключовий троп постмодерної культури серед інших фігур мови – таких, як метафора, метонімія, синекдоха, які конотують або денотують значення через ланцюг асоціацій. Хоч іронію часто розуміють як "суто негативне ставлення до світу", вона не обов'язково є простим позуванням. Іронія "руйнує нібито самоочевидне значення висловлювання, ідеї або образу й очищає цей образ від того, що він, як вважалося, містив у собі. Іронія висмоктує повітря зі свого об'єкта, але тільки для того, щоб надути його згодом" [12, р. 100]. Автор цього висловлювання в книзі "Віртуальна віра: нешанобливі духовні пошуки покоління Х" зазначає, що культура іронії є побічним продуктом популярної культури. Едіт Вишгород також відзначає наявність тенденції іронізації культури інформації та образів, наголошує, що в сучасній культурі іронія перетворюється на "моральний жест" [18]. Тропізація культури іронії співвідноситься з такою поши-

реною темою постмодерної культури, як вдавання (симуляція). Жан Бодріяр використовує поняття симулякр (вдавання) у значенні копії, для якої не існує оригіналу, наслідування, бракує реального референта.

Проблематика іронії як спосіб життєвідношення міцно укорінена в традиціях культурного нігілізму, який започаткував Ф. Ніцше, цей "візіонер" сучасної історії, і який був продовжений А. Камю, Е. Лонеску, К. Леві-Строссом, Д. Ваттімо, Ж. Дерріда, Р. Рорті. Так, узагальнюючи уявлення про суб'єкта іронії, Р. Рорті пише: "Я використовую слово «іронік» для визначення людей, готових примиритись із випадковістю своїх, його або її найголовніших переконань і бажань, – тих, хто є історичистом і номіналістом..." [6, с. 19]. Іронік, продовжує Рорті, – "типовий сучасний інтелектуал", який усвідомлює силу переопису. До речі, Рорті наголошує на несправедливості звинувачення іроніків як "руйнівників". По-перше, іронія не повинна переповнити всю публічну культуру: "Я не можу собі уявити культуру, в якій молодь соціалізується таким чином, що вона безперервно підозрює власний процес соціалізації". По-друге, "іронія за своєю природою – справа приватна". Іронія, якщо вона незаперечлива за своєю суттю, позитивна і реактивна, вона стимулює, додає сумнів і відчуження. Разом з тим сучасна культура формує і негативний тип нігілізму – цинізм, завдяки якому інтелектуал здатний діяти "як корсар". Петер Слотердайк, автор цього вислову, констатує: "Невдоволеність нашою культурою досягла нової якості: вона постає як універсальний дифузний цинізм" [9, с. 19].

Квінтесенцію змін, які обумовлює інформаційне суспільство, є трансформація культури. Це стосується, насамперед, технологічної культури, яка зумовлює технологічні засади устрою життя людей. Однією із найвиразніших рис цієї культури є її дистанційність. "Технологічна культура, – зазначає Леш, – це, насамперед, дистанційна культура. Форми життя стають формами життя на відстані". Неминучим наслідком цього є радикальна зміна соціального буття людини. "Оскільки форми мого соціального буття виявляються з такою неминучістю і звичністю буттям на відстані, і оскільки я нездатний подолати подібні дистанції, я не можу набути соціальності, за умов позбавлення моїх технологічних доповнень" [15, р. 15].

Своєрідною калькою коеволюційних процесів, свідченням появи нових зв'язків у структурі інформаційного суспільства є технонаука. Мережа науки, технології, інженерної справи, яка онтологічно складається паралельно системі Інтернету, утворює матеріальний каркас останньої – виразна ознака нової цивілізації. У термінах технонауки відбивається реальний синтез різноманітної за функціями і призначенням інтелектуальної та матеріально-виробничої діяльності людини, фіксується факт перетворення науки на суттєву ознаку якісно нового типу суспільного "modus vivendi". Наука, технологія, інженерна справа, промислове і культурне проектування та конструювання вже не є окремими видами діяльності. Навпаки, вони співіснують, взаємозумовлюють один одного, впливають на розвиток і вдосконалення своїх "партнерів". У наш час

технонаука означає "динамічні відносини між інструментами та людьми в культурному контексті, що приносить із собою концептуальні та практичні зміни" [16, р. 175].

Підкреслюючи людський аспект технонауки, Р. Сессовер зазначає, що технонауку як констеляцію науки, технології та інженерної справи можна найкраще зрозуміти в термінах діяльності членів спільноти (у значеннях, розвинутих Робертом Мертоном, Майклом Поланї або Томасом Куном). Відбувається зміщення від розмов про технонауку як таку до діяльності технонаукової спільноти, що свідчить про те, що ми маємо справу з людьми, які виготовляють, розподіляють і використовують технологічні знаряддя та інструменти у власних цілях. Коли ми згадуємо, що існує людське обличчя, невіддільне від технонауки, це допомагає нам усвідомити внутрішню слабкість технонауки та необхідність її подальших критичних оцінок і перегляду [17], – пише Р. Сессовер.

Вчений наголошує на етичній відповідальності тих, хто уособлює технонауку. Теза про необхідність практичного дискурсу щодо відповідальності усіх, хто бере участь у технонаукових новаціях (в біохімії, астрофізиці, генетичних дослідженнях), – одна з найпоширеніших у теоретичній та праксеологічній культурі доби становлення постіндустріального суспільства, в якому інформація, знання стають домінантою свідомості.

Одним з перших цю тезу сформулював у 1989 р. Евандро Агацці, вбачаючи специфіку будь-якої суто людської діяльності (в тому числі наукової і технічної) в свободі. Він порушує проблему деонтологічних вимог щодо науки, особливо в її прикладній формі. Якщо фундаментальна наука опікується пошуком істини, враховує вимоги доброчесності на рівні інтелектуальної культури дослідника, то в прикладній науці виходить на перший план вимога відповідальності: "Першорядною метою виступає певна можливість практичного застосування знання, звідси наука етичних проблем, які виникають у зв'язку з конкретними цілями, заради яких працює прикладна наука" [11, р. 205]. Наголошення на обов'язковості етичних критеріїв перетворюється на лейтмотив сучасних розумінь "призначення" науки і техніки, їх перетворення в "людську технологію".

Моральні засади мають забезпечити "належне" використання знання, науки, техніки заради запровадження такого типу діяльності "соціальної влади", яка була б спроможною забезпечити людей "бажаними або потрібними цінностями", – вважає Тоффлер. Поділяючи цю думку, А. Грінвальд зауважує, що в сучасному суспільстві знання, яке спрямоване на майбутнє, "етична рефлексія" має супроводжувати будь-які людські рішення, як у сфері науково-технічної політики, так і в повсякденному житті [15].

Поступовий перехід постіндустріального та інформаційного суспільства до антропогенної, ноосферної цивілізації – об'єктивний процес. Який багато в чому зумовлюється тими зрушеннями і якісними змінами, що відбуваються в усіх ланках культури інформаційного суспільства. Адже інформатизація пронизує не тільки державні структури, соціальні інститути, виробництво, сферу послуг, а й побут, дозвілля людини, спричи-

няючи зміни способу її життя. Безсумнівним наслідком інтенсифікації інформаційних потоків є прискорений розвиток не лише інформаційного, а й людського потенціалу, підвищення рівня освіти та обізнаності громадян, а завдяки цьому – формування всебічно активних верств населення, для яких здобування та використання нової інформації стає потребою і звичкою.

Третьою особливістю є те, що у структурі культури інформаційного суспільства виникає специфічна "інформаційна субкультура", яка є базовою підсистемою інформаційної культури. Інформаційна субкультура являє собою систему цінностей інформаційної культури, яка проявляється в конкретних навичках з використання технічних пристроїв (персонального комп'ютера, комп'ютерних мереж тощо), у здатності використовувати інформаційні технології, складовою яких є програмні продукти з різних джерел, у вмінні працювати з інформацією різного рівня тощо [14].

Інформаційна культура істотно змінює суспільний простір, перетворює його на своєрідний "кіберпростір" – це простір взаємодії, утворений глобальною мережею комп'ютерів, з яких складається Інтернет. Автор цього терміну, А. Войскунський, – підкреслює його метафоричний характер. Кіберпростір, або Світ Інтернету (World – Wide – Web), є однією з моделей сучасного суспільного устрою, до осмислення якого прикута увага широкого загалу вчених – філософів, політологів, політтехнологів, соціологів, економістів, етнографів, комунікативістів, психологів, а також фахівців у галузі технічних наук. "Інтернет, WWW перетворились на найістотніший чинник індивідуального та суспільного розвитку, набувши привабливості для сотень мільйонів людей" [1, с. 64].

Користувачі Інтернету визначили характеристику кіберпростору, що сформульована у створеній ними Декларації Незалежності: "Кіберпростір знаходиться поза вашими кордонами. Не думайте, що ви можете побудувати його так, якби він був об'єктом державного будівництва. Кіберпростір є справою вашої природи і зростає самостійно під впливом наших сукупних дій... Ми встановлюємо свій Суспільний Договір. Цей спосіб правління виникає відповідно до умов нашого, а не вашого світу. Наш світ інший. Кіберпростір складається із взаємодій і відношень, міркує і буде себе подібно стоячій хвилі в системі наших комунікацій. Наш світ одночасно всюди і ніде, але не там де живуть наші тіла... Ваші правові поняття власності, особистості, комунікації і контексту невідповідні нашим. Вони засновані на матерії – тут матерії не існує. Наші особистості не мають фізичного тіла, тому, на відміну від вас, ми не можемо досягти порядку під впливом фізичного тиску. У кіберпросторі ми вже не «люди», а повідомлення на екранах один одного. За межами електронної пошти, де користувачі називають свої імена, в Інтернеті, насправді, ніхто не знає, в якій частині світу перебуває, чоловік то чи жінка" [10].

Кіберпростір – це продукт новітніх технологій, нова форма суспільних відносин, в якій існують особливі соціальні групи – "комп'ютерні-групи", тобто спільноти людей, яких пов'язують певні загальні інформаційні інтереси, заради яких вони вступають у певні соціальні відносини, вста-

новлюють соціальні зв'язки між собою і світом завдяки Інтернету. Кібер-простір Інтернету створює умови, що сприяють залученню людини до нових форм соціальної взаємодії і деякою мірою формують особистість. Зазначимо, що віртуальні реальності можуть використовуватись з метою маніпулювання свідомістю людей, отже цей процес не повинен залишатися некерованим.

Привабливість інформації та нових засобів її здобування – одна з причин популярності концепції та практики інформаційного суспільства. Привабливість інформації зумовлюється мотивами, якими керується адресат повідомлення, формою, в якій вона подається, наприклад, піар в інформаційних матеріалах засобів масової інформації, цілі використання здобутих відомостей. Не безпідставно дослідники у суспільному просторі, насиченому електронно-кібернетичними знаряддями, приладами та пристроями, вбачають реалізацію проекту ноосфери.

Свого часу Тейяр де Шарден стверджував, що "ноосфера прагне стати однією замкнутою системою, де кожен елемент, зокрема, бачить, відчуває, бажає, страждає так само, як і всі інші, і одночасно з ними" [5, с. 199]. Цю "відчуваючу єдність", цілісність забезпечує розгалужена мережа "розумних" приладів, частина з яких здатна моделювати окремі функції розуму та органів чуття "homo sapiens". Саме мережі становлять нову соціальну морфологію наших суспільств, а поширення "мережевої" логіки значною мірою позначається на перебігу та результатах процесів, пов'язаних із виробництвом, повсякденним життям, культурою та владою [2, с. 494].

Відмітною рисою інформаційної цивілізації є те, що темпи культурних змін, творчість нових соціальних і культурних форм у багато разів зростає. Новий інформаційний простір, якісно інше в культурному відношенні суспільне середовище потребує, крім іншого, саме метафоричного, образно-символічного осмислення і вираження: "віртуальна реальність", "кібер-простір", "електронний фронтір", "електронна агора", "дигітальна культура" тощо.

Дигітальна культура – якісно новий витвір інформаційної технонауки, різновид інформаційної культури, яка опосередкована та трансформована електронно-обчислювальними, цифровими технологіями (компакт-дисковими пристроями запам'ятовування, кишеньковими комп'ютерами, мініатюрними довідниками тощо), які обробляють інформацію, що надходить адресатові, та подають об'єднані відповідним чином результати у комп'ютер-накопичувач. Давід Болтер, автор праці "Людина Тьюрінга", вважає, що ця технологія "розвиває зв'язки, метаморфічні чи інші, з культурологією, філософією або літературою, вона завжди доступна, щоб використати її як метафору, приклад, модель або символ" [13, р. 39].

Ми прийшли до висновків, які не були очевидні спочатку – в інформаційному суспільстві зберігається як інтенціональність попередніх соціально-політичних тенденцій, що виникли задовго до його появи, так і домінанта певної культурної парадигми, виявити справжній зміст якої є можливим тільки за допомогою аксіологічної та морально-етичної рефлексії, що переважає в суспільстві інформації.

З огляду на всепроникливий вияв культури, яка присутня в усіх без винятку сферах суспільного життя, правомірно розглядати культуру як інформаційний аспект суспільного життя, як соціально значущу інформацію, що регулює це життя, організовує його. Ця інформація, яка за своїм змістом репрезентує сукупний історично змінний соціальний досвід, частково може усвідомлюватися людьми, частково функціонує як соціальне несвідоме.

Інформатизація як форма вияву наукового прогресу конкретного історичного етапу розвитку культури переконливо демонструє необхідність свідомого управління цим процесом, багатомірного підходу до його дослідження, яке не може бути успішним, якщо воно не спирається як на методологічну основу, так і на теоретичне виявлення більш загальних та глибинних закономірностей функціонування постіндустріального суспільства.

Першою особливістю сучасного розуміння культури є те, що вона являє собою систему надбіологічних програм людської діяльності, поведінки та спілкування, систему, яка виступає необхідною умовою відтворення та змін соціального життя в усіх його основних проявах. Культура всіма своїми складовими і проявами (культурними артефактами) акумулює, зберігає і транслює соціальний досвід людства. Генеровані нею програми діяльності, поведінки та відносин людей виконують у житті суспільства роль, аналогічну спадковій інформації в укладних біологічних організмах.

Друга особливість сучасного розуміння культури полягає у з'ясуванні якісної відмінності між філософським і науковим тлумаченням феномену культури.

Третьою особливістю є те, що в структурі культури інформаційного суспільства виникає специфічна "інформаційна субкультура", яка являє собою систему цінностей інформаційної культури і проявляється в конкретних навичках з використання технічних пристроїв (персонального комп'ютера, комп'ютерних мереж тощо), у здатності використовувати інформаційні технології, складовою яких є програмні продукти з різних джерел, у вмінні працювати з інформацією різного рівня тощо. Інформаційна культура істотно змінює суспільний простір, перетворює його на своєрідний "кіберпростір".

Сьогодні потужність інформаційних потоків не стримується ані моральними, ані культурними межами. Інформаційна цивілізація змінює не просто статус інформації, тобто роль її позитивних наслідків, а й різко розширює негативні можливості. Інформація стає об'єктом продуктивного впорядкування й регулювання, від результатів якого залежить її використання як глобального стратегічного ресурсу виживання суспільства. Інформаційно-психологічне маніпулювання свідомістю виявляється повсюдно.

Список використаних джерел:

1. Войскунский А. Е. Метафоры Интернета / А. Е. Войскунский // Вопросы философии. – 2001. – № 11. – С. 64–79.
2. Кастельс М. Становление общества сетевых структур / М. Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе. – М. : Прогресс, 1999. – С. 494–505.

3. Лук'янець В. С. Сучасний науковий дискурс. Оновлення методологічної культури / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська. – К. : Центр практичної філософії, 2000. – 304 с.
4. Межуев В. М. Идея культуры. Очерки по философии культуры / В. М. Межуев. – М. : Прогресс-Традиция, 2006. – 408 с.
5. Пьер Тейяр де Шарден. Феномен человека / Пьер Тейяр де Шарден ; [пер. с фр. Н. А. Садовського]. – М. : Прогресс, 1987. – 296 с.
6. Рорти Р. Случайность, ирония и солидарность / Р. Рорти ; [пер. с англ. И. В. Хестановой и Р. З. Нестанова]. – М. : Русское феноменологическое общество, 1996. – 280 с.
7. Рюс Ж. Поступ современных идей. Панорама новітньої науки / Ж. Рюс ; [пер. з фр. В. Шовкун]. – К. : Основы, 1998. – 669 с.
8. Самсонов А. Л. Человек и биосфера – проблема информационных оценок / А. Л. Самсонов // Вопросы философии. – 2003. – № 6. – С. 111–127.
9. Слотердайк П. Критика цинічного розуму / П. Слотердайк ; [пер. з нім. А. Рогачова]. – К. : Тандем, 2002. – 544 с.
10. Цимбалюк С. І. Культура інформаційного суспільства: соціально-психологічні виміри [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.univerua.lv.ua/index.php?option=com_content&view=article&catid.
11. Agazzi E. Responsibility: the Genuine Ground for the regulation of a Free Science / E. Agazzi // Scientists and their Responsibility. – Publishing International, 1989. – 235 p.
12. Beadoin T. Virtual Faith: The Irreverent Spiritual Quest of Generatio / T. Beadoin. – San Francisco, 1998. – 234 p.
13. Bolter D. Turing's Men: Western Culture in the Computer Age / D. Bolter // Chapel Hill. University of North Carolina. –1984. – № 4. – P. 23–45.
14. Hollander R. Video Democracy: The Vote-From-Home Revolution / R. Hollander. – Mt. Airy, MD : Lomond Publications, 1985. – 161 p.
15. Lash S. Critique of Information / S. Lash. – London : Sage Publications Ltd., 2002. – 234 p.
16. Latour Bruno, Woolga Steve. Laboratory Life: The Construction of Scientific Facts / Latour Bruno, Woolga Steve. – Princeton, 1986. – 321 p.
17. Sassower R. Technoscientific Angst: Ethics and Responsibility / R. Sassower. – Minne-apolis, 1997. – 235 p.
18. Wyschogrod E. An Ethics of Remembering: History, Heterology and the Nameless Others / E. Wyschogrod. – Chicago, 1998. – 344 p.

Надійшла до редколегії 11.04.14

Г. Н. Сащук

КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВАНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Рассматривая явление культуры информационного общества, автор обратился к анализу тех общекультурных оснований, тех социальных пределов, в которых осуществляется процесс становления "нового культурного ландшафта", который адекватно отражает "новоцивилизационный менталитет".

Ключевые слова: информационное общество, информатизация, киберпространство, культура, ценностные ориентиры, коэволюция, ново цивилизационный менталитет.

G. Saschuk

CULTURAL FOUNDATIONS OF THE INFORMATION SOCIETY

Considering the cultural phenomenon of the information society, dealt with the analysis of the general cultural bases of social boundaries in which the process of becoming "new cultural landscape" which adequately reflects "new civilisational mentality".

Keywords: information society, information, cyberspace, culture, values, coevolution, new civilisational mentality.